

Den ekologiska fördelningen av tillgrepp och tillgreppsbrottslingar i Malmö

Av e. universitetslektor, fil. kand. BIRGIT WERNER.

Avsikten med denna undersökning är att se om det finns några brotts- och brottingsområden i Malmö. Och i så fall: vad som utmärker dem. Eftersom det redan finns vissa hypoteser om att sådana områden existerar i städer och om dessa områdens form och belägenhet (de s.k. klassiska socialekologiska teorierna¹) har jag också önskat se i vad mån förhållandena i Malmö stöder dessa hypoteser.

Metod.

Som undersökningsår valdes för brottslingarna anmälningssären 1951, 1953 och 1955, alltså på varandra ej följande år. Detta för att försöka motverka att talen alltför mycket påverkades av tillfälligheter. Då antalet brott är betydligt högre valdes endast ett år: 1955. De brott som i första hand undersökts är de i brottsstatistiken vanligaste, nämligen tillgrepp, — utom snatteri, bo-dräkt, cykel- och mopedtillgrepp. (Se NTFK 1963 sid. 213). — Klassificeringen har utförts beträffande brotten av polisen vid anmälningstillfället, beträffande brottslingarna av åklagaren eller domstolen vid respektiva åtalseftergift eller dom. Dessa klassificeringar överensstämmer inte alltid. En jämförelse av fördelningen brott - brottslingar blir alltså något oegentlig, men skillnaderna är för små för att ha väsentlig betydelse. Då alla brott inte anmäls och alla anmälda brott inte klaras upp, är det naturligtvis endast fråga om det urval med okänd omfattning, som utgör den registrerade brottsligheten.

Ur kriminalpolisens i Malmö anmälningshandlingar för 1955 hämtades adresserna på de platser inom Malmö där enkel stöld

¹) Ernest W. Burgess' cirkelskiveteori (concentric zone theory) i Park-Burgess-McKenzie: „The City“, Chicago 1925.

Homer Hoyts sektorteori (sector theory) i „The Structure and Growth of Residential Neighborhood in American Cities“, Washington 1939.

Dessa teorier refereras i ett flertal handböcker, se t. ex. Gist & Halbert: „Urban Society“, 4th ed., New York 1956 sid. 81—89. Se också Carl-Gunnar Janson bl. a.: „Amerikanska ekologer om storstadens inre differentiering“ i Aktuella samhällsproblem, Stockholm 1955 och „Ekologi“ i Agge m. fl. „Kriminologi“, Stockholm 1956. Kritiken mot dem diskuteras förutom hos Janson också i Terence Morris: „The Criminal Area, a Study in Social Ecology“, London 1957.

utom av cyklar, grov stöld i form av inbrott samt bil- och motorcykeltillgrepp blivit begångna. (Betr. insamlingen av data om brottslingarna se NTfK 1963 sid. 213 —). Möjligt är att ett mindre antal polisanmälda brott, begångna i Malmö, inte kommit med i undersökningen på grund av att de anmäls å annan ort och denna anmälan inte översänts till Malmö. Detta gäller i så fall troligen främst smärre brott, vilka är för få att ha praktisk betydelse. Fall där anmälan tagits tillbaka då de befunnits icke vara brott, har ej medtagits.

För att se i vad mån den ekologiska fördelningen av tillgreppen och av deras utövare, motsvarar andra former av avvikande beteende, undersöktes även misshandel på allmän plats 1957 och 1959 och av fylleri 1959 (resp. 635, 370 och 3730 fall) samt av personer, rapporterade för försummad försörjningsplikt mot barn 1951 (595 fall) eller för självmord eller självmordsförsök 1960 (35 resp. 82 fall). (De nämnda åren var de vid undersökningstillfället, 1960—61, lättast åtkomliga).

Uppgift om platsen för misshandel och fylleri hämtades från nålkartor, upprättade av ordningspolisen i Malmö (nålar med olika huvuden betecknade för misshandel 1 eller 10 brott, för fylleri 1 eller 25 brott) och om de „försumliga barnafäderna“ från kriminalpolisens s.k. barnavårdsärenden. Dessa utgöras av de fall, då andra myndigheter begärt handräckning av polisen för införskaffande av uppgifter om bl. a. bostadsadresserna för personer — nästan uteslutande män — som undandragit sig försörjningsplikt för minderåriga barn. För dem som av polisen återfunnits i Malmö²⁾ har bostadsadressen eller, för dem som saknar fast bostad, den adress där polisen funnit dem, antecknats. (I t. ex. områden med småhotell o. d., där de boende är flera än de mantalsskrivna, blir talen för höga.) Även för självmord etc. har bostadsadressen, hämtad ur polisens anmälningshandlingar, använts.

Antalet adresser för personerna resp. handlingarna har satts i relation till invånarantalet enligt mantalslängderna samt till ytan, för de „enhetliga områdena“ uppmätt med hjälp av karta och millimeter-rutat papper. Beträffande andra egenskaper har uppgifter om omvånarnas ålder, kön och socialgrupp hämtats främst ur mantalslängderna³⁾ och om byggnadernas ålder och användning och bebyggelsens utformning ur generalplanen för

²⁾ Enligt 168 rapporter (förutom de 595) har vistelseorten ej kunnat utrönas.

³⁾ Malmö stads mantalslängder för 1955 samt betr. vissa uppgifter för 1951. Här angivna yrken har klassificerats för samtliga män över 21 år på socialgrupp enligt „P. M. ang. den vid 1952 års valstatistik förekommande sociala yrkesgrupperingen“.

Malmö⁴⁾ samt från bl. a. av stadsingenjörskontoret i Malmö upprättade kartor.⁵⁾

Vid vissa slag av inbrott eller av enkel stöld kan det förekomma tveksamhet hur antalet skall räknas. Numera beräknas, enligt direktiv från Statistiska Centralbyrån, ett brott för varje målsägare och varje tillfälle, men detta skedde ej alltid under 1955. Dels på grund av sådana variationer, dels på grund av att jag vid studier av den rumsliga fördelningen av brott ansett det vara av intresse att veta om en skolkorridor besökts, ej hur många kappor som därvid genomsökts, har jag i fall av tveksamhet, räknat som ett brott följande: Enkel stöld: Om på samma plats, vid samma tillfälle, flera personer bestulits. Inbrott: Om i samma kvarter, vid samma tidpunkt flera t. ex. källar- och vindskontor brutits upp. Samt om vid samma tillfälle anmälts flera inbrott på samma plats (eftersom antalet här ej alltid klart framgår av anmälan, „flera“, „många“ etc.) Hur stor skillnaden blir framgår av tabell I, som även anger brottsplatstyperna.

Antalet brott och deras svårighetsgrad.

Antalet överensstämmer alltså inte med det officiella. Hur Malmö, beträffande det officiella antalet i relation till folkmängden, förhåller sig jämfört med andra svenska städer eller landsbygd, framgår av NTfK 1960 sid. 337. I stort sett ökar antalet tillgrepp 1958 med stadens storlek. Malmö som Sveriges tredje stad (1958 220 000 inv.) kommer beträffande motorfordonstillgrepp något över de medelstora städerna, för inbrott och övrig stöld i jämbredd med de båda största.

Tabell I tyder på, att de flesta inbrott och enkla stölder är tämligen bagatellartade brott. För att något närmare belysa detta tog jag ut cirka hälften av de under 1955 anmälda fallen, ganska

⁴⁾ Generalplan för Malmö, del II. Inventering av näringsliv och allmänna institutioner. Verkställd på stadsingenjörskontoret i Malmö av fil. lic. Martin Weibull, Malmö 1952.

⁵⁾ Karta över Malmö i skala 1:10 000, utförd å stadsingenjörskontoret i Malmö 1947 (med komplettering 1950). Dito 1960. Prickkarta utvisande antalet barn under 15 år vid årsskiftet 1951—52. Dito för barn 10—15 år.

Malmö, öfversigtsplan till det under året upprättade förslaget till ny stadsplan ... (ingår i Malmö stads årsbok 1913).

På bekostnad av Malmöhus läns hushållningssällskap av Rikets allm. kartverks ekonomiska avdelning utgivna kartor i skala 1:20 000, blad Malmö, Alnarp, Skabersjö, tryckta 1913 samt Klagshamn, svartryck 1917.

Särtryck nr. 37 ur Generalstabens kartor över Sverige. I skala 1:10 000 sammantryckt 1947 av bl. a. generalstabsbladet 1. Malmö, utg. 1933 och 2. Ystad, utg. 1943.

Tabell I.

Tillgreppen i Malmö fördelade på brottsplatstyp. 1955.

	Bu- ti- ker	Ki- os- ker ^{a)}	Auto- mater skylt- skåp	Bo- stä- der	Käl- läre vin- dar ^{b)}	Ho- tell rest. kaféer	Kon- tor	Fab- ri- ker lager ^{c)}	Bi- lar (mc)	Ur av- tagna klä- der ^{d)}	Öv- rigt ^{e)}	Sum- ma
Enkel stöld		178	.	198	89	105	33	91	135	224	303	1356
Inbrott [*])	366	95	301	168	398	62	215	151	112	.	270	2138
Inbrott ^{**)})	389	98	365	175	714	65	230	172	116	.	311	2635
Motorfor- donstill- grepp		Bilar	Bilar (försök)		Motor- cyklar							610
		250	199		161							

*) enligt mitt beräkningssätt

**) enligt polisens nuvarande praxis.

Tabell II.

Vad som tillgripits vid vissa slag av fullbordade inbrott.^{o)}

(Här: 1 brott = 1 anmälan).

	Antalet inbrott då följande tillgripits:			
	i källare, vindar o. d.		i bostäder	
	abs. tal	i %	abs. tal	i %
Ingenting	160	46,7	10	13,0
Mat, saft, tomflaskor, lump etc.	41	11,4	—	—
Kläder, skor, div. smärre varor	87	25,4	22	28,6
Vin, öl, sprit	21	6,1	6	7,8
Pengar (ä. ur mätare)	11	3,2	16	20,8
Dyrbarare varor (t. ex. mc, sovsäck, el-tåg, barnvagn etc.)	8	2,3	18	23,4
Uppgift saknas	16	4,7	5	6,5
Summa	342	99,9	77	100,1
(Försök)	(8)		(12)	

^{o)} a. Inkl. telefonkiosker.

b. Även portgångar, tvättstugor o. d.

c. Även verkstäder, arbetarbodar.

d. Kläder på badstränder och i omklädnadsrum (kapprum) på badhus, arbetsplatser, sjukhus osv.

e. För inbrott bl. a. kolonistugor; för stöld, stölder utomhus och på kommunikationsmedel.

jämmt fördelade under året⁷⁾ dels av en inbrottsform, som jag antog höra till de lindrigare (källar- och vindsinbrott o. d.) dels av en, som jag antog höra till de grövre (bostadsinbrott) och undersökte vad som tillgripits. Resultatet framgår av tabell II.

Som väntat tillgrips mera sällan föremål av större värde (dvs värt åtminstone c:a 50—75 sv. kr.) eller pengar vid källar- och vindsinbrott. Vid bostadsinbrott är detta visserligen vanligare, men också här blir bytet vid en stor del av fallen intet eller ringa, vilket även det tyder på att bagatellbrotten är de vanligaste.

De s.k. klassiska socialekologiska teorierna.

Burgess uppställer som hypotes, att staden som idealtyp visar tendenser till cirkelskivor med olika egenskaper beträffande byggnadernas ålder och användning och befolkningens samhällsklass, täthet och moral.

Istället för att endast taga hänsyn till avståndet från centrum, tar Hoyt också hänsyn till riktningen och finner i ett stort antal amerikanska städer skillnader beträffande olika sektorer beträffande medelhyrenivå. Denna har i sin tur samband med befolkningens samhällsklass och täthet.

Malmö indelades dels i cirkelskivor (zoner) med origo så vitt möjligt mitt i city och med varje skiva 500 meter bred, utom den innersta, vars radie delades på mitten, och dels i 16 cirkelsektorer (om $22,5^\circ = 25$ kompassgrader) med samma origo och med nord-syd-linjen följande Södergatan söderut. (Detta betyder någon grads avvikelse från den verkliga longituden). Se fig. a.

Det visade sig att helt i enlighet med Burgess teori sjunker sysselsättningstätheten från centrum och utåt, medan invånarantalet under tiden 1951—55 sjunker i centrum och stiger i stenstadens^{7a)} utkanter. För samtliga slag av brott i förhållande till ytan är antalet ojämförligt högst i centrum och kontinuerligt fallande mot utkanterna. Mest utpräglad är detta för fylleri, minst för bil- och motoreykelttillgrepp. För stöld och inbrott varierar graden vid olika typer av brottsplats. Helt naturligt är det särskilt vanligt att tillgrepp i restauranger, kaféer, kontor, butiker, fickor och handväskor sker i centrum. — Men, i motsats till Burgess teori finns en svag men kontinuerlig tendens till högre socialgrupp och lägre boendetäthet i centrum än i stenstadens

⁷⁾ Anmälningarna genomgicks med hjälp av en medhjälpare. Denne antecknade ej alltid uppgifter om vad som tillgripits, varför endast sådana brott, för vilka jag fört anteckningarna medtagits. Det gäller tiden:

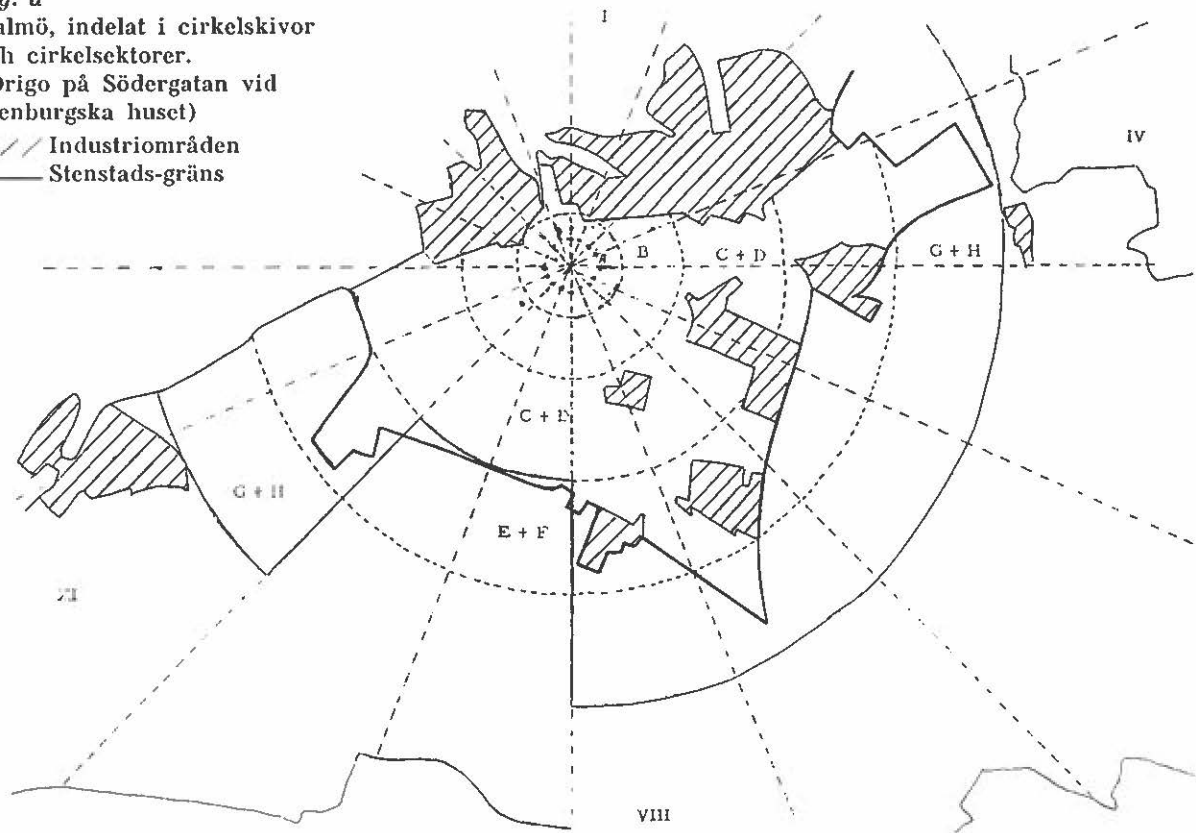
14/1—28/2; 16/3—30/3; 15/4—5/6; 21/6—6/7; 17/7—9/8; 4/9—16/9; 10/10—20/10; 27/10—8/11; 14/11—22/11; 12/12—31/12 1955.

I några fall har även jag glömt att anteckna denna uppgift.

^{7a)} Stenstaden = Den tätt bebyggda och av ett tätt gatunät sammanknutna centrala delen av stadsbygden. (efter W. William - Olsson)

Fig. a
 Malmö, indelat i cirkelskivor
 och cirkelsektorer.
 (Origo på Södergatan vid
 Flenburgska huset)

//// Industriområden
 — Stenstads-gräns

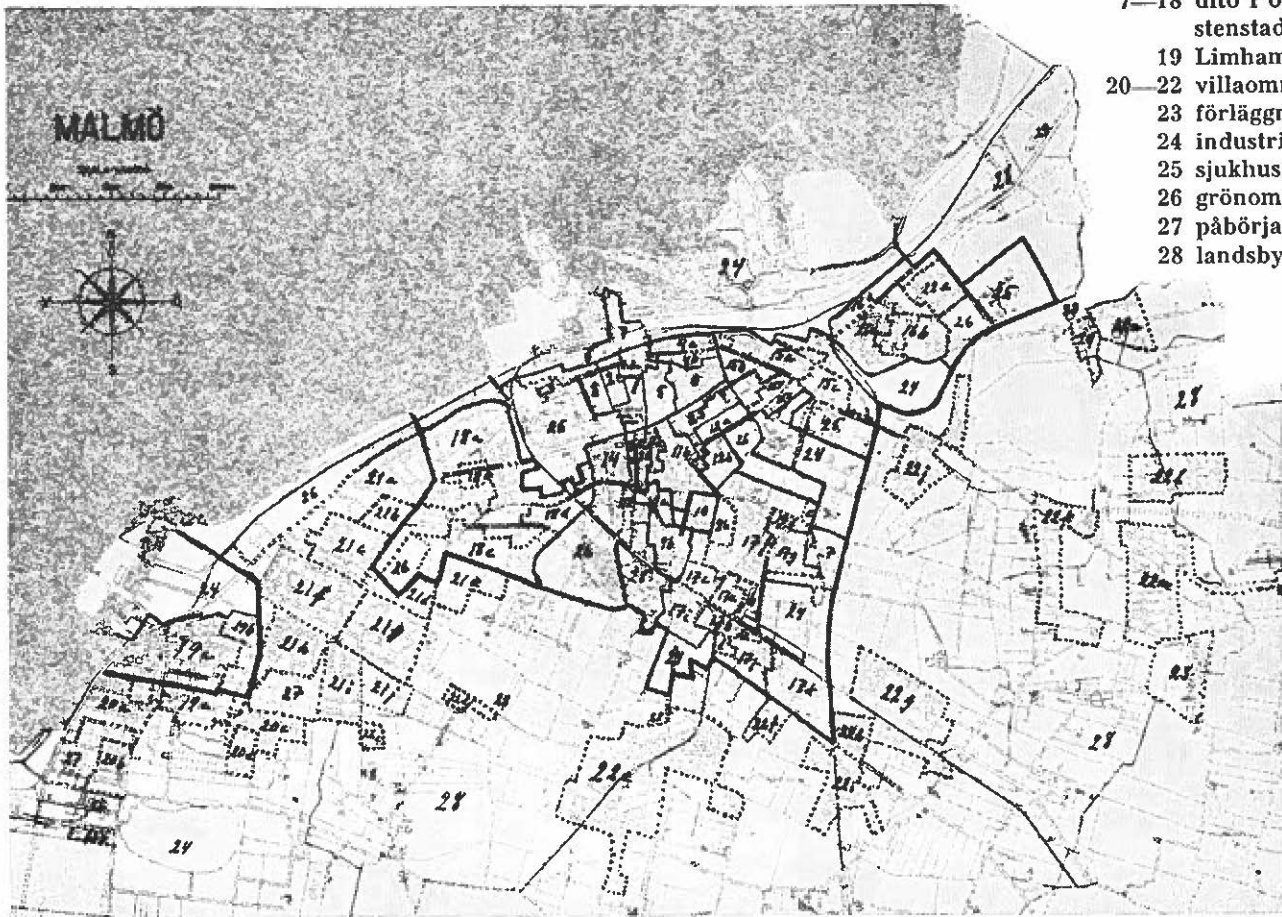
utkanter. Man kunde då vänta att även trenderna för de personer, som gjort sig skyldiga till avvikande beteende vore omvända gentemot Burgess. Detta visar sig dock inte vara fallet. I stort sett visar tillgreppsbrottslingarna, i synnerhet de som är under 15 och över 21 år, en mot stenstadens utkanter fallande andel av samtliga invånare i motsvarande åldrar. En tendens som också finns hos de försumliga barnafäderna och som man med mycket god vilja kan utläsa för självmord och självmordsförsök tillsammans. (De fullbordade självmorden är ensamma för få för att undgå stark slumppåverkan). Trenderna överensstämmer alltså med dem som Clifford Shaw funnit för brottslingarna i Chicago.⁸⁾ (Brotten undersökta han ej). Detta tyder på att de olika variablernas fördelning beror på bakomliggande faktorer, som i motsats till vad Burgess — och Shaw — tänkte sig, visserligen k a n, men inte behöver höra ihop.

Vid indelningen i sektorer finner man att samtliga undersökta allmänt beskrivande sociala variabler (antal invånare per ha landyta, barn under 15 år i % av hela invånarantalet, antal kvinnor per 1000 män, invånarnas socialgrupp och antalet inom arbetsställe sysselsatta) varierar kraftigt mellan de olika sektorerna. Detsamma gäller fylleri, medan skillnaderna för misshandel är något mindre liksom för de försumliga barnafäderna. För de tre slagen av tillgrepp är skillnaderna små, däremot är de stora för samtliga tillgrepps-b r o t t s l i n g a r sammantagna. (De är för få att dela på såväl ålder som brottstyp och 16 sektorer). Det finns en tendens till att sektorer intill varandra liknar varandra, vilket tyder på en kontinuerlig övergång. Då avståndet till havet eller till landsbygden är olika stort i olika riktningar, dvs sektorerna är olika långa, kan cirkelskivemönstret påverka sektorsmönstret. De båda mönstren ger olika skillnader vid olika variabler. Undersöker man spridningen dels för 7 cirkelskivor, dels för 8 sektorer (varvid de 16 slagits ihop två och två för att antalet ska bli något så när likartat) finner man att cirkelskivemönstret bäst beskriver fördelningen för antalet sysselsatta och antalet tillgrepp per ha landyta, och sektorsmönstret socialgruppsfördelningen, antalet invånare per ha landyta och antalet personer, rapporterade för tillgrepp, per 1000 inv.

⁸⁾ Shaw, som bygger på Burgess cirkelskiveteori, undersökte bostadsadresserna för 56 000 individer i Chicago, vilka resp. anmälts, åtalats, dömts mm för olika slag av brott och vanart under några olika år under tiden 1900—1927. Redovisas i: „Delinquency Areas; A Study of the Geographic Distribution of School Truants, Juvenile Delinquents and Adult Offenders in Chicago“, Chicago 1929.

Efter att ha kompletterat med senare uppgifter:

Shaw & McKay m. fl.: Juvenile Delinquency and Urban Areas, Chicago 1942.

Gamla staden

7—18 dito i övriga
stenstaden

19 Limhamn

20—22 villaområden

23 förläggningar

24 industriområden

25 sjukhus mm

26 grönområden

27 påbörjad bebygg.

28 landsbygd

Indelning i enhetliga områden.

Det är alltså möjligt att beskriva Malmö med hjälp av så enkla modeller som Burgess och Hoyts. En indelning, där båda dessa system kombineras kan användas för att få tämligen enhetliga områden, under förutsättning att de sålunda skapade områdena inte göras för stora. För att undersöka de olika variabelernas samband med varandra har jag dock föredragit en indelning där områdena gjorts så enhetliga som möjligt sedan varje kvarters egenskaper undersökts. Jag har utgått från den indelning av staden i arbets-, bostads- och fritidsregioner, som förekommer i generalplanen. Dessa regioner har sedan delats in ytterligare och smärre förändringar har vidtagits på grundval av kvarterets genomsnittsålder, bebyggelsens utformning, invånarantal, förändring i invånarantal enligt mantalslängderna 1951 och 1955 och samtliga vuxna mäns socialgrupp, allt per kvarter. (Indelningen framgår av fig. b) Det uppstod härvid 81 områden, varav 42 stenstadsområden och 30 villaområden.

Brott.

De ekologiska sambanden mellan de undersökta brotten framgår av tabell III.

Tabell III.

Korrelationsmatris för tillgreppsbrott och andra brott. (Antal brott per ha inom samtliga 43 stenstadsområden).

	Stöld	In- brott	Bil- o. mc-till- grepp	Fylle- ri	Miss- handel 1957	Miss- handel 1959
Stöld 1955		0,68	0,72	0,71	0,91	.
Inbrott 1955			0,54	0,33	0,56	.
Bil- o. mc-tillgrepp 1955				0,64	0,61	.
Fylleri 1959					0,79	0,77
Misshandel på allm. plats 1957						0,79

Korrelationerna är alltså medelmåttiga eller starka, utan större variation. Endast mellan inbrott 1955 och fylleri 1959 är sambandet på gränsen till svagt. Det mycket starka sambandet mellan stöld och misshandel sammanhänger med att båda dessa brott är avsevärt mycket talrikare i cityområdet (1), citys baksida „Väster“ (2) och cityutskottet i hamnområdet, inklusive båtarna (7)⁹⁾ än någon annanstans. Att märka är att talen endast gäller stenstadsområden. Om t. ex. parker medtagits borde de blivit

⁹⁾ Siffrorna inom parentes hänvisar till områdenas nummer å fig. b.

högre mellan fylleri och misshandel, men lägre mellan dessa brott och stöldbrotten, detta på grund av det höga antalet fall av fylleri och misshandel på allmän plats inom Folkets Park.

På 1930-talet undersökte Calvin F. Schmid hur de brott, som kommit till polisens kännedom fördelade sig i Minneapolis.¹⁰⁾ Han fann att motorfordonstillgrepp (automobile thefts)¹¹⁾ tenderade till att koncentreras i och kring cityområdet och att centralt belägna områden likaledes var mest utsatta för stöld (larceny), rån (robbery of persons), och plundring av varuhus m. m. (robbery of establishments). Antalet fall av grov misshandel (aggravated assaults) var högst i vissa slumområden nära cityområdet samt av mord och dråp (homicide)¹²⁾ i områden, där hemlösa män uppehöll sig. Inbrott i privatbostäder begicks mycket längre från centrum än inbrott i varuhus. Rån av taxichaufförer var vanligast i stadens utkanter. Av detta drog Schmid slutsatsen att vuxna personers brott (adult crimes) tenderade till att koncentreras till de delar av staden, som erbjöd de bästa tillfällena att begå brott.

Som ovan nämnts är också i Malmö — trots stora överensstämmelser — olika slag av brott olika starkt representerade inom olika områden. — Enkla stölder var talrikast i de centrala delarna, cityområdet (1), citys baksida (2) och cityutskottet i hamnområdet (7). — Stölder i butiker, kiosker (utom telefonkiosker), automater och från personer (ur väskor o. d.) begås främst i city och i någon mån inom 9a, vilket innehåller en filial till varuhuset Epa samt stadens största salutorg. Stölder i bostäder, källare, vindar o. d. är vanligast inom vissa äldre, centralt belägna stenstadsområden, men få i de mera perifera och ännu färre i villaområdena. Stölder i hotell, restauranger, kaféer, ölhallar och danslokaler begås på „Väster“ (2), där småhotell och ölhallar är särskilt talrika, samt i city och i Folkets Park. Omkring hälften av stölderna inom 7 har skett på tåg och båtar och inom stadens parker och stränder (26) ur avlagda kläder på badstränder och i badhus. Även sjukhusens omklädningsrum är utsatta.

¹⁰⁾ Då C. F. Schmid's undersökning „Social Saga of Two Cities; An Ecological and Statistical Study of the Social Trends in Minneapolis and St. Paul, Minnesota“, 1937, icke varit tillgänglig för mig, har uppgifterna om denna hämtats ur: Reckless: The Crime Problem, New York 1950, sid. 80—81.

¹¹⁾ Uniform Crime Reporting Handbook, FBI, nov. 1955. „Auto Theft: Count one offense for each theft or attempted theft of a motor vehicle (automobile, truck, motorcycle, motor scooter, or other selfpropelled vehicle that runs on the surface, not on rails).“

Uppgiften införskaffad av fil. och jur. kand. Klas Lithner, Göteborg.

¹²⁾ Tycks förutom „mord“ och „dråp“ även innefatta vad vi kallar „grovt vållande till annans död“. Uniform Crime Report 1958, sid. 17.

Inbrotten är talrikast inom cityområdet, följt av 11a, 9a och 12a. Men endast de som begås i kontor, lager, verkstäder och fabriker är utpräglad citybetonade. Inbrott i butiker, kiosker, automater och skyltskåp är lika vanliga, och i några fall vanligare, i vissa bostadsområden, medan inbrott i bostäder, källare, vindar och kolonistugor är sällsynta i citybetonade områden liksom i från dessa avlägsna stenstadsområden samt i villaområden. Vanligast är de i tämligen centralt belägna områden (och i kolonistugeområden).

Bil- och motorcykeltillgrepp är talrikast i cityområdet och i vissa av dess utskott (4a och 7) samt i 13, dvs. i områden med talrika parkeringsplatser. I motsats till stölder och inbrott är dessa tillgrepp förhållandevis vanliga inom de nyare bostadsområdena (18a-c och 17k). Om kvällar och nätter är här ett stort antal bilar parkerade längs gatorna.

Också för fylleri och misshandel på allmän plats är de centrala delarna av staden de mest utsatta. Mera än tillgreppsbroten dominerar de i 4b, 6 och 9b, dvs i de områden som vid denna tid innehöll mötesplatserna för spritlangning, samt på „Väster“. Även Folkets Park samt cityutskottet i hamnområdet — där båtresenärerna kommer i land — har talrika anmälningar för dessa brott.

Antalet brott har alltså här satts i förhållande till landytan. Men i den officiella statistiken sätts antalet brott i förhållande till invånarantalet (se t. ex. NTFK sid. 337). Att göra detta när det gäller antalet tillgrepp inom olika delar av samma stad, visar sig dock delvis vara meningslöst. Särskilt beträffande tillgrepp inom fritidsområden o. d. (per 100 000 invånare begicks där 1955 50 000 biltillgrepp. Absoluta antalet: 2), men också inom institutions- och industriområden och kanske också inom cityområdet och dess utlöpare, dvs inom områden där många människor vistas, men få är bosatta. Däremot kan denna relation vara av intresse då det gäller rena bostadsområden eller — kanske ännu mera — beträffande tillgrepp i bostäder, källare, vindar och trappuppgångar, eftersom bostädernas antal per ha är så olika inom t. ex. stenstads- och villaområden. Både för stöld och för inbrott blir ordningsföljden för antalet brott per 100 000 inv. inom följande typer av områden: 1) city och dess utlöpare 2) områden gränsande till dessa 3) övriga stenstadsområden 4) villaområden (stöld: 600 — 390 — 120 — 90 och inbrott: 600 — 560 — 270 — 140). Men även här är „glesbygdsområdena“ dvs. i synnerhet fritidsområden — där det förekommer tillfälliga bostäder såsom kolonistugor — men också institutions- och industriområden och i viss mån landsbygd, överrepresenterade, dvs. enstaka brott betyder höga relativa tal.

För att ytterligare se i vad mån det finns en tendens till att brotten koncentreras till de delar av staden, som erbjuder de

bästa tillfällena att begå brott, beräknades de ekologiska sambanden mellan antalet tillgrepp och antalet sysselsatta. Se tabell IV. Antalet sysselsatta har antagits ungefärligen ange distriktets karaktär av arbetsregion. Talen, som hämtats ur Generalplan för Malmö, del II,⁴⁾ avser visserligen 1947, men de förändringar som inträffat under tiden 1947—1955 är troligen för små att ha praktisk betydelse.

Tabell IV.

Korrelationskoefficienter,¹³⁾ avseende det ekologiska sambandet mellan:

Antal distrikt	Sysselsatta inom	Stölder av alla slag	Inbrott
25	Alla slag av arbetsställen	0,55	0,18
		i butiker, kiosker, automater, skyltskåp	
16	detaljhandel	0,52	0,19
		i verkstäder, fabriker, kontor, lager	
25	industri och hantverk	. ¹⁴⁾	0,36

Även här visar det sig att fördelningen av inbrott och stöld avviker från varandra. För enkel stöld liksom för fylleri och misshandel verkar det vara så att brotten koncentreras till de delar av staden, som erbjuder de bästa tillfällena att begå brott. I fråga om inbrott är det mera tveksamt om det förhåller sig så, åtminstone beträffande vissa former av inbrott gör det det inte.

I den allmänna debatten förekommer två antaganden om samband mellan bebyggelsens ålder och antalet brott. 1) Det begås flest brott i den äldre bebyggelsen, eftersom denna ofta är förslummad och därmed bebodd av ett klientel, som troligen oftare än andra begår brott. 2) Det begås flest brott i den nyaste bebyggelsen, eftersom de som bor där ännu inte känner varandra och känner sig skyddade av sin anonymitet. Dessutom bor där flera personer, i synnerhet unga. Detta undersöktes genom att områdena fördelades dels efter bebyggelsens tillkomstår (före 1901, 1901—1920, 1920—1947 och 1948—1955) och dels efter sin karaktär (city, citybaksida, cityutskott o. d., blandat industri- och bostadsområde, bostadsområde). Om denna karaktär hålls konstant, kan man finna en svag tendens till flera stölder och inbrott i äldre områden än i nyare. Beträffande bil- och motor-

¹³⁾ Korrelationskoefficienterna är beräknade på absoluta tal.

¹⁴⁾ Antalet stölder har ej fördelats på brottsplatstyp så att denna samband kan beräknas. (Omklädnadsrummen i badhus, sjukhus, fabriker, kontor etc. togs t. ex. tillsammans.)

cykeltillgrepp tycks däremot bebyggelsens ålder inte ha någon betydelse. Se vidare nedan betr. brottslingar.

Flera undersökningar har visat att brottslingar i större utsträckning än andra varit utsatta för faktorer, som kan antagas vara sammankopplade med slum såsom trångboddhet, låg socialgrupp etc. Om det finns ekologiska samband brott - brottslingar (vilket flera författare förutsätter, se nedan) och brottslingar - slumfaktorer, borde det alltså finnas samband brott - slumfaktorer. Såsom framgår av tabell V, visar sig detta dock inte vara fallet.

För att se i vad mån sysselsättningstätheten påverkar sambandet mellan tillgrepp och låg socialgrupp, beräknades den partiella korrelationskoefficienten, varvid antalet inom arbetsställe sysselsatta hölls konstant. Det negativa sambandet mellan tillgrepp och låg socialgrupp förvandlades dock inte för något slag av tillgrepp till positivt. Sambandet minskade visserligen, men blev svagt endast för inbrott.

Tabell V.

Korrelationskoefficienter avseende sambandet mellan tillgrepp och vissa allmänt beskrivande sociala variabler.

(Antal inv./ha bostadsyta har beräknats på 15 av generalplanens distrikt,¹⁵) övriga på de 43 stenstadsområdena).

	Stölder	Inbrott	Bil- och mc tillgrepp
Låg socialgrupp	— 0,57	— 0,31	— 0,57
Andelen män	— 0,60	— 0,41	— 0,54
Antal inv./ha bostadsyta	— 0,72	— 0,69	— 0,75
Antal inv./ha markyta	— 0,38	0,16	— 0,21
Barn under 15 år/ha markyta	— 0,56	— 0,24	— 0,35
Pojkar 15—21 år/ha markyta	— 0,36	0,06	— 0,14
Barn 10—15 år/ha markyta		0,14	
		i automater, kiosker	
Pojkar 15—21 år/ha markyta		0,35	

Talen påverkas i synnerhet av cityområdet, där de begångna brotten är många, men invånarna tillhör hög socialgrupp och är få både i förhållande till bostads- och till markytan, medan andelen barn och ungdom är låg. Bland barnen är även de yngsta åldrarna medräknade, vilket särskilt kommer att ha betydelse

¹⁵) I Generalplanen, del II, lämnas för distrikt uppgift om a) våningsyta exkl. källare och vind per ha b) företagens lägenhetsyta per ha och c) den % av företagens lägenhetsyta, som är belägen i källare och på vindar. För vissa distrikt där förändringar skett sedan 1947 är talen osäkra. 3 distrikt, som ökat mer än 6 % har ej medtagits.

för de nya områdena, där de är talrikast. (Sätts antalet inbrott/ha istället i relation till barn 10—15 år, vid årsskiftet 1951—52/ha, kommer sambandet att bli lika stort som i övriga fall).

Ingenting tyder alltså på att brott är vanligast i områden, som utmärkes av faktorer, som brukar anses sammanhånga med brottslighet, snarare tvärtom. Tillgreppen visar huvudsakligen negativa ekologiska samband med trångboddhet och boendetäthet och med låg socialgrupp, barn, ungdom och män, trots att de flesta registrerade brottslingarna tillhör låg socialgrupp, är unga och män. Endast mellan inbrott i automater och kiosker och antalet pojkar 15—21 år finns ett positivt samband. Detta kan troligen tolkas så att brott inte begås i närheten av brottslingars bostäder, utom möjligen då det gäller småbrott begångna av ungdomar och att andra tillgrepp istället begås där det lönar sig bäst, dvs. finns mest att tillgripa. — Morris fann i sin undersökning i Croydon en tendens till att inbrott i fattigare distrikt oftare begicks av ungdomar och i mera förmögna, av äldre och skickligare brottslingar.¹⁶⁾ Även Schmid menade att det var vuxna personers tillgrepp, som begicks där det fanns mest att ta.

Brottslingar.

Bland samtliga brottslingar utgör de registrerade endast en del. Av dem som registrerats för brott begångna i Malmö, utgör de som även är mantalsskrivna med känt hemvist inom Malmö, också endast en del. Denna andel är som tabell VI visar lägre för äldre än för yngre. De undersökta ekologiska sambanden kommer alltså endast att röra en del av de registrerade brottslingarna.

Bland de utanför Malmö mantalsskrivna är de som är under 18 år oftare hemmahörande tämligen nära, dvs. i Skåne, än de äldre. De som ej mantalsskrivit sig är alla över 21 år. De flesta är mantalsskrivna inom stenstaden. Andelen i villa motsvarar för barn och ungdom ungefär genomsnittet för staden, men är lägre bland de äldsta — för vilka villaboende som regel skulle ha betytt villainnehav —. I gruppen „övrigt i Malmö“ kommer bl. a. industriernas förläggningar.

Inom de 43 stadsområdena visar det sig vara synnerligen starka ekologiska samband, med korrelationskoefficienter på omkring 0,90 mellan de tre åren 1951, 1953 och 1955 beträffande samtliga tillgreppsbrottslingar, antingen dessa sätts i relation till invånarantalet eller till ytan. Detta sammanhänger i viss mån med att cirka 10 % förekommer flera gånger, de flesta av dessa på samma adress. Det har dock sitt intresse att se inom vilka områden skillnaderna mellan åren finns, i vad mån de har sam-

¹⁶⁾ Morris: „The Criminal Area“, London 1957. sid. 22.

Tabell VI.

Antal tillgreppsbrottslingar, fördelade på ålder och mantalsskrivningsadress.

Adress	Män						Kvinnor							
	Ålder —15		15—18		18—21		21—30		30—		Summa		Summa	
	abs. tal	i %	abs. tal	i %	abs. tal	i %	abs. tal	i %	abs. tal	i %	abs. tal	i %	abs. tal	i %
med känd hemvist i Malmö														
Stenstaden	208	87,4	209	65,9	130	53,8	166	48,4	127	56,9	840	61,6	51	50,0
Villaområde	16	6,7	21	6,6	18	7,4	16	4,7	3	1,4	74	5,4	4	3,9
Landsbygd	1	0,4	5	1,6	—	—	1	0,3	1	0,4	8	0,6	2	2,0
Övrigt	—	—	4	1,2	1	0,4	8	2,3	3	1,4	16	1,2	1	1,0
Summa	225	94,5	239	75,3	149	61,6	191	55,7	134	60,1	938	68,8	58	56,9
övriga														
u. k. h. *)	—	—	—	—	—	—	9	2,6	12	5,4	21	1,5	1	1,0
Övr. Skåne	5	2,1	37	11,7	32	13,2	38	11,1	16	7,2	129	9,5	19	18,6
Övr. Sverige	4	1,7	34	10,7	53	21,9	84	24,5	48	21,5	223	16,4	16	15,7
Danmark	4	1,7	6	1,9	6	2,5	17	5,0	10	4,5	42	3,1	7	6,9
Övr. utlandet	—	—	1	0,3	—	—	2	0,6	2	0,9	5	0,4	1	1,0
Obekant	—	—	—	—	2	0,8	2	0,6	1	0,4	5	0,4	—	—
Samtliga	238	100,0	317	99,9	242	100,0	343	100,1	223	100,0	1363	100,1	102	100,1

*) Mantalsskrivna i Malmö utan känt hemvist eller å kommunen.

band med gängbildning och/eller sanering o. d. Det visar sig att bland de områden, där skillnaderna mellan åren varit störst, har dessa i några fall berott på enstaka gäng, vars medlemmar bott inom samma område och endast registrerats för brott under ett av de tre åren. Inom tre av de sju områden, där antalet tillgreppsbrottsslingor väsentligt minskat 1951—1955 hade viss sanering skett, men endast 2 hade flyttat på grund av kvarterets rivning.

Inom 17k, ett av Malmö kommunala bostadsbolag ägt, då nybyggt område, var 1953 24 tillgreppsbrottsslingor, för vilka det fanns uppgift om tidigare adress, bosatta. Av dessa hade 7 kommit från stadens genomgångshus, från rivningshus eller från andra tydligt förslummade kvarter. Av 14, för vilka det fanns uppgifter om senare adress, hade 10 flyttat före 1960, varav 5 till saneringsmogna kvarter.

Inom tre områden, där antalet invånare inte ökat, har antalet tillgreppsbrottsslingor ökat. Två af dem innehåller stadens nödbostäder (16a och 17e), det tredje är ett äldre småhusområde (11a), där man i viss utsträckning börjat riva efter 1955. Av de 28 tillgreppsbrottsslingor, som 1955 bodde i nödbostäder, hade 15 bott där i minst 5 år och endast 2 flyttat dit 1953 och senare. De 6 som bodde i 11a hade alla flyttat dit 1953—1955. De kom från annan ort, annat högkvotsområde eller hade saknat fast hemvist. Skulle det kunna vara så, att vissa slag av områden eller kvarter skapar brottslighet, medan andra drar till sig brottsslingor och att dessa båda slag inte behöver sammanfalla?

Edith Otterström redovisar på en prickkarta bostadsadresserna för de personer under 21 år, vilka under åren 1903—1940 omhändertagits av barnavårdsnämnden på grund av sitt brottsliga eller oordentliga levnadssätt.¹⁷⁾ Då hennes undersökning omfattar så lång tid är det självklart att den äldre bebyggelsen är överrepresenterad. Trots att några av mina områden bebyggts först i slutet av hennes undersökningsperiod eller efteråt, och trots att de, i hennes material synnerligen utsatta nödbostäderna i Malmöhus slott numera försvunnit, finns det en medelmåttigt positiv ekologisk korrelation ($r = 0,53$) inom stenstadsområdena mellan barnavårdsfall 1903—1940 och tillgreppsbrottsslingor i alla åldrar 1951, 1953 och 1955 (bådadera per ha).

Oscar Bjurling har i sin beskrivning av „stadens fattiga“ en prickkarta över understödstagare utanför fattighus år 1885 fördelade på kretsar och gator.¹⁸⁾ Under tiden 1885—1955 i Malmö ökade invånarantalet från 44 000—209 000 och tillkom större

¹⁷⁾ Med. lic. Edith Otterström: *Delinquency and children from bad homes*. Akad. avh. Lund 1946.

¹⁸⁾ Oscar Bjurling: *Stadens fattiga. Malmö stads fattigvårds 150-åriga historia*. Utg. av fattigvårdsstyrelsen i Malmö 1956. Boken bygger på uppgifter ur bl. a. magistratens och fattigvårdens handlingar samt provinsial- och stadsläkarnas ämbetsberättelser.

delen av den nuvarande bebyggelsen. Om man endast undersöker de 20 av mina stenstadsområden, som låg inom Malmö och hade åtminstone någon stenstadsbebyggelse 1885, finner man en medelmåttig positiv ekologisk korrelation mellan understödstagare 1885 och tillgreppsbrottslingar 1951, 1953, 1955 ($r = 0,47$). (Räknar man samtliga 43 stenstadsområden däremot blir $r = 0,10$).

I förhållande till invånarantalet är antalet tillgreppsbrottslingar högst inom 17e och 17k, följt av 2, 6, 9a, 15, 16a, 17c och de östligaste villaområdena. Inte bara de som är vuxna, utan även barn och ungdom är överrepresenterade i de äldre och centralare delarna av staden och trots att åldersfördelningen inom stenstadsområdena är mycket varierande (andelen under 15 år utgör 12—35 % och 15—21 år 2—14 %) är de ekologiska sambanden mellan tillgreppsbrottslingar i olika åldrar starka (för barn-ungdom: $r = 0,87$; barn - vuxna 0,80 och ungdom - vuxna 0,74). Inte heller är det någon större skillnad i fördelningen av personer, som begått olika typer av tillgrepp ($r = 0,86—0,93$) eller av vuxna, manliga tillgreppsbrottslingar 1951, 1953, 1955 gentemot „försumlige barnafäder“ 1951, bådadera något oegentligt satta i relation till hela antalet män 1955 ($r = 0,86$).

Det tycks alltså i Malmö inte endast finnas brotts-områden, utan också områden, där personer, som orsakat problem av olika slag för myndigheter, förekommer i större utsträckning än i andra områden och som om dylika „problemområden“ förblir „problemområden“ under lång tid, trots saneringar och andra förändringar. Motsvarande fann ju Shaw¹⁹) i ett Chicago, där slummen visserligen inte sanerades, men där andra slag av förändringar skedde oerhört mycket snabbare än i Malmö.

Clifford Shaw kallade sin undersökning „Delinquency Areas“ och undersökte fördelningen av de registrerade brottslingarna i hans bostäder. Sutherland redogör för undersökningar rörande brottslingars ekologiska fördelning och talar sedan om „this concentration of ordinary crime“.¹⁹) Clinard säger att barn inom vissa zoner ser brott begås runt omkring sig och därför gärna själva begår brott.²⁰) Alla tre tycks alltså förutsätta ett starkt positivt ekologiskt samband mellan brott och brottslingar, ett samband som dock redan tabell V kastade tvivel över. Såsom framgår av tabell VII visar sig de svaga samband som finns i Malmö vara negativa.

Sambanden är alltså negativa, men obetydligare än vad tabell V skulle låtit en förmoda. Ett tämligen stort antal områden har både en brotts- och en brottslingskvot över genomsnittet.

¹⁹) Sutherland & Cressey: Principles of Criminology, 5th ed. 1955, sid. 158—168.

²⁰) Clinard: Sociology of Deviant Behavior, New York 1957, sid. 178.

Tabell VII.

Korrelationsmatris utvisande sambandet mellan vissa slag av tillgrepp och dem som registreras för dessa brott.

Brott	Personer som registreras för:			
	Enkel stöld utom cyklar	Inbrott	Bil- och mc-tillgrepp	Samtliga tillgrepp
Enkel stöld utom cykl.	— 0,12			
Inbrott		— 0,07		
Bil- o mc-tillgrepp			— 0,14	
Samtliga tillgrepp ²¹⁾				— 0,15

Det stjäles, där det finns något att stjäla, oberoende av var brottslingen bor. Detta bör betyda att den med polisövervakningens fördelning och allmänhetens uppmärksamhet sammanhängande upptäcktsrisken vid brottets begående är ungefär lika stor oberoende av var brottslingens bostad är belägen och att den förklaring av skillnaderna mellan olika områdens brottslingskvoter, som ibland förekommer, nämligen att risken för upptäckt varierar mellan dem, har föga fog för sig. Detta i synnerhet som man mera sällan vid anmälningstillfället vet vem som är gärningsman. Av de brott, som anmälts 1955 och klarats upp samma år, gällde detta endast 13,6 % av inbrotten och 26,8 % av övriga stölder.²²⁾ — Därmed är naturligtvis inte sagt att inte upptäcktsrisken kan vara olika stor för olika åldrar, olika socialgrupper etc.

Antalet inom arbetsställe sysselsatta, som visade sig ha ett måttligt ekologiskt samband med antalet enkla stölder och ett svagt samband med antalet inbrott, visar sig inte ha något samband med förövarna ($r = -0,07$). Medan cityområdet var särskilt starkt utsatt för alla tre slagen av tillgrepp (där begicks nära 10 % av samtliga), var endast 0,1 % av de registrerade tillgreppsbrottlingarna mantalsskrivna där. Hålles områdenas socialgruppsstillhörighet konstant, visar sig antalet i förhållande till folkmängden vara högst i stenstaden, lägre i villaområdena och lägst på landsbygden. Se tabell VIII.

En del av de områden, där dessa brottslingar var vanligast 1951—55, kan tydligen karakteriseras som underprivilegierade redan 70 år tidigare. Att slumområden förekommer oftare i den äldsta bebyggelsen förefaller sannolikt. Flera författare, t. ex. Shaw, har funnit de registrerade brottslingarna vara flest i slummen. Ferguson, som undersökte pojkar i Glasgow vid slutet av

²¹⁾ Innefattar även fall, vilka av åklagare eller domstol senare bedömts som snatteri.

²²⁾ Statistisk Tidskrift 1957, sid. 61.

Tabell VIII.

Antalet för tillgrepp, anmälda 1951 + 1953 + 1955, registerade personer per 1000 inv. i genomsnitt 1951—55, fördelade på stenstads- och villaområden samt landsbygd, samt på socialgrupp.

	q ²³⁾	1,0—1,4	1,5—1,9	2,0—3,0	Samtliga	Abs. antalet tillgr.br.
Stenstaden		6,2	5,0	1,4	5,4	874
Villaområden		4,6	1,2	1,1	3,2	82
Landsbygd		4,0	.	.	4,0	12

1940-talet, fann att slumområdena hade den högsta andelen, följda av de kommunala bostadsområden, som byggts för att ersätta slummen.²⁴⁾ Man har förklarat denna överrepresentation med avvikande normsystem och/eller brist på social kontroll.²⁵⁾ Om det inom slumområden förekommer avvikande normer, bör detta även gälla områden som tillkommit för att ersätta slummen. Malmö har ingen direkt motsvarighet till de engelska „rehousing

Tabell IX.

Antalet personer i olika åldrar registrerade för tillgreppsbrott 1951 1953, 1955, per 1000 inv. i genomsnitt 1951—1955 samt per ha, fördelade på stenstadsområden med olika bebyggelseålder.

Bebyggelsens genomsnittsålder	Personer i åldern ²⁶⁾						Summa abs. tal
	—15 år		15—21 år		21— år		
	per 1000 inv.	ha	per 1000 inv.	ha	per 1000 inv.	ha	
från							
Före 1901	10,5	0,42	38,4	0,56	4,5	0,80	335
1901—1920	11,5	0,52	54,3	0,89	3,0	0,61	190
1920—1940	3,1	0,21	20,2	0,37	1,5	0,32	152
1940—1955	4,6	0,34	32,6	0,43	1,7	0,22	171

²³⁾ q beräknas genom formeln
$$\frac{I \times 3 + II \times 2 + III \times 1}{I + II + III}$$
 där I, II och III betyder män över 21 år, tillhörande respektive socialgrupper.

²⁴⁾ Ferguson: The young Delinquent in his Social Setting, Glasgow 1952, sid. 18—20.

²⁵⁾ Se t. ex. Shaw: Delinquency Areas ... sid. 204—205.

²⁶⁾ Tillgreppsbrottslingarna sattes i relation till genomsnittliga invånarantalet i respektive åldrar, ett tal som inte är helt korrekt, då prickkartan för barn (se ⁵⁾) avsåg årskiftet 1951—52, ej 1950—51. Brottslingskvoten för vuxna blir troligen något för låg i äldre områden och för hög i nyare. Omvänt för barn.

(slumclearance)“ distrikten, det närmaste blir sådana kommunala bostadsområden, vilka även tar emot f. d. sluminvånare, såsom 17k dvs ganska nya områden. Likaså kan man som ovan nämnts tänka sig en viss brist på social kontroll i de nyaste områdena. Se tabell IX.

Det finns alltså smärre skillnader mellan omyndiga och vuxna. För de senare är brottslingskvoten i stort sett högre, ju äldre bebyggelsen är. För de förra är kvoten högst i bebyggelse från 1901—1920, lägst i den därpå följande, den från 1920—1940. Invånarantalet minskar i områden där bebyggelsen i genomsnitt tillkommit före 1920, alltså där brottslingskvoten är högst, ökar i de nyaste områdena, de från 1947—1955 och är tämligen oförändrad i 1920—1940-talsområdena, där ju brottslingskvoten — utom för vuxna per ha — är lägst. Enligt en undersökning som gjorts i en del av de områden det här gäller, var dessa bebodda av en medelålders befolkning, som ej önskade flytta och till 90 % bott i lägenheten i minst 5 år. (Ett intilliggande förslummat 1800-talsområde beboddes dels av unga, dels av pensionärer. Endast 40 % av hushållen hade bebott sin lägenhet i minst 5 år).²⁷⁾ En låg rörlighet kan betyda hög social kontroll, som i sin tur kan förklara låg brottslighet. Man kan alltså konstatera ett visst samband mellan invånarnas registrerade brottslighet och bebyggelsens ålder. Men om detta beror på skillnader i den sociala kontrollens styrka, förekomst av avvikande normer och/eller urval från myndigheters eller enskildas sida vid fördelning av lägenheter, tillåter materialet inga säkra slutsatser om.

Shaws brottslingsområden utmärktes av hög men fallande boendetäthet. I synnerhet då det gäller barn och ungdom kunde man tänka sig att en hög boendetäthet, dvs. stort antal individer per ha, befördrade brottslighet: det blir ont om utrymme för lek o. d., möjligheterna för gängbildning ökar osv. Det visar sig också finnas måttliga ekologiska samband mellan antalet per ha av yngre brottslingar och av invånare i motsvarande ålder.^{27a)} Korrelationskoefficienterna för barn under 15 år blir 0,37, för pojkar 15—21 år 0,45 och för vuxna män 0,20. (Det lilla nödbostadsområdet 17e, påverkar dock talen mycket kraftigt.)

— För trångboddheten, antalet invånare per ha bostadsyta, är talen så små, att de kraftiga variationer beträffande samband i olika åldrar som förekommer, troligen måste tillskrivas slumpen. —

²⁷⁾ Eva Karsten-Carlsson: Trivsel och vantrivsel i gamla stadsdelar. I „Att Bo“ nr. 4 1962.

^{27a)} Tillgreppsbrotslingar 1951—1955 under 15 år sattes i relation till hela antalet barn 10—15 år vid årsskiftet 1951—52, 15—21 år till antalet pojkar i genomsnitt 1951 och 1955 och vuxna män till antalet män 1955. För barn och för män är alltså jämförelsetalen något oegentliga, men detta saknar här troligen större betydelse.

Medan drygt 80 % av i Malmö mantalsskrivna manliga tillgreppsbrottslingar, vars fäders yrken är kända, tillhörde socialgrupp III, gällde detta knappt 60 % av stadens hela manliga befolkning. Det finns alltså ett individuellt samband. Att det också finns ekologiska samband tyder tabell VIII på. De visar sig dock endast vara svaga eller måttliga. Korrelationskoefficienten för låg socialgrupp — tillgreppsbrottslingar/inv. i motsvarande ålder blir för barn 0,20, för pojkar 15—21 år 0,46 och för samtliga tillsammans 0,30.

Både bostadsområdets trångboddhet, antal invånare i motsvarande ålder per ha och socialgruppstillhörighet tycks betyda mest för tillgreppsbrottslingar i tonåren. — Såvida det inte är fråga om tillfälligheter. Talen är, även när tre år används, ganska små.

Barnen begick i stor utsträckning brott i grupper bestående av närboende (se NTfK 1963 sid. 221). Man skulle kunna tänka sig att de som på något sätt avvek från majoriteten t. ex. genom att tillhöra annan socialgrupp, skulle vilja hävda sig genom att begå brott. Men då deras egen socialgrupp jämfördes med områdets kunde ingenting, som stödde ett sådant antagande upptäckas.

Det individuella sambandet mellan kön och egenskapen att registreras för tillgrepp var hög. Drygt 90 % var män. Eftersom dessutom områden med mansöverskott visat sig ha högre trångboddhet och lägre socialgrupp än genomsnittet för staden, kunde man vänta sig ett positivt samband mellan andelen män och antalet tillgreppsbrottslingar över 21 år. Detta samband visar sig också vara starkt ($r = 0,86$).

SAMMANFATTNING

1. De flesta inbrott och enkla stölder är bagatellartade.
2. Det är möjligt att beskriva Malmö med hjälp av Burgess och Hoyts modeller. Fördelningen av brotten och i viss, men lägre grad av brottslingarna, överensstämmer med den av Burgess angivna, medan utav övriga undersökta variabler några visar omvända trender.
3. Det finns i Malmö brottsområden, om man med det menar områden, där brott begås i större utsträckning än i övriga delar av staden. Hit hör i synnerhet områden, som helt eller delvis har citykaraktär (centrum för varuhus, kontor, kommunikationer mm.).
4. Det finns i Malmö brottslingsområden, om man med det menar områden, där personer, som registrerats för brott och andra slag av asocialitet, bor i större utsträckning än i övriga delar av staden. Områden, som i särskilt stor utsträckning hyser dylika personer, har ofta varit desamma under lång tid. De återfinns huvudsakligen inom den äldre bebyggelsen och visar ett måttligt ekologiskt samband med låg socialgrupp.
5. Brott- och brottslingsområden sammanfaller ej. Det stjäles där det

finns mest att stjäla och begås fylleri och misshandel på allmän plats, där det finns bäst tillgång till sprit, oberoende av var personer, registrerade för dylika brott, bor.

6. Det finns starka individuella samband mellan egenskapen att vara registrerad för tillgreppsbrott samt ålder, kön och socialgrupp. Detta kan, men behöver inte betyda, att det också finns starka ekologiska samband. Brottslingarna är till övervägande delen: unga, män, tillhörande socialgrupp III. Det ekologiska sambandet är starkt med andelen män, — men obetydligt med antalet män/ha, måttligt med pojkar 15—21 år/ha och med barn/ha samt måttligt med socialgrupp, något högre för de äldre pojkarna än för övriga åldersgrupper.

KÄLLOR OCH LITTERATUR

Park-Burgess-McKenzie: The City, Chicago 1925.

Hoyt: The Structure and Growth of Residential Neighborhood in American Cities, Washington 1939.

Gist & Halbert: Urban Society, 4th ed. New York 1956.

Janson: „Amerikanska ekologer om storstadens inre differentiering“ i Aktuella samhällsproblem, Stockholm 1955.

Janson: „Ekologi“ i Agge m. fl. Kriminologi, Stockholm 1956.

Morris: The Criminal Area, A Study in Social Ecology, London 1957. Malmö stads mantalslängder, 1951 och 1955.

P.M. ang. den vid 1952 års valstatistik förekommande sociala yrkesgrupperingen.

Generalplan för Malmö, del II. Verkställd av fil. lic. Martin Weibull, Malmö 1952.

Diverse kartor över Malmö och dess omgivning.

W. William-Olsson: Huvuddragen av Stockholms geografiska utveckling 1850—1930, Stockholm 1937.

Shaw: Delinquency Areas, Chicago 1929.

Shaw & McKay m. fl.: Juvenile Delinquency and Urban Areas, Chicago 1942.

Schmid: Social Saga of Two Cities, 1937. Efter Reckless: The Crime Problem, New York 1950.

Uniform Crime Reporting Handbook, FBI, nov. 1955.

Uniform Crime Report 1958.

Otterström: Delinquency and children from bad homes, Lund 1946.

Bjurling: Stadens fattiga. Malmö stads fattigvårds 150-åriga historia, Malmö 1956.

Sutherland & Cressey: Principles of Criminology, 5th ed. 1955.

Clinard: Sociology of Deviant Behavior, New York 1957.

Statistisk Tidskrift 1957.

Ferguson: The young Delinquent in his Social Setting, Glasgow 1952.

Karsten-Karlsson: „Trivsel och vantrivsel i gamla stadsdelar“. I Att Bo 1962 nr. 4.

NTfK 1960 (*Werner*: Motorfordonstillgrepp) och 1963 (*Werner*: Tillgreppsbrottslingar i Malmö).

Birgit Werner.